

V Ljubljani, v petek, dne 9. junija 1911.

Naročnina za Avstroogersko: 1/4 leta K 1-80 1/2 leta K 3-50 celo leto K 7- za inozemstvo: " " 2-30 " " 4-50 " " 9-		Redakcija in administracija: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 8. Telefon (začasno) 118. Naročnina za Ameriko znaša celoletno 2 dol. 50 cent.		Oglasnina za 6 krat deljeno petitno vrsto enkrat 15 vin. — Pri večkratnih objavah primeren popust.	
Leto I.	Posamezna številka 14 vinarjev.	Na naročila brez denarja se ne ozira.		Naročnina za dijake 5 kron.	Štev. 16.

Cesar Fran Jožef I. in prestolonaslednik Fran Ferdinand.

Delovna soba prestolonaslednika.

Drugi hrvaški tabor v Istri. Grozna nesreča v Voloski. Izdelovanje bučinega olja.

Humoreske.

Oldřich S. Kóstelecký:

III.

V senci sokolskih perutij.

(Konec.)

„Ah, jej, jej! Oče, Boguslav mi je dal tako klofuto! To je zaradi tebe — ti!“ In Milan je dobil tudi eno...

Javna telovadba bi se bila prav gotovo končala z velikim, javnim škandalom, ako ne bi bil pri vsem našem odkritosrčnem smehu pošteno posegel vmes. Sokoli so zbežali vsak na drugo stran in so nam hitro izginili iz obzora.

Ampak to svidenje z njimi zvečer!

Sedim v prvi sobi in berem časopise. Tu vstopi Boguslav, „stara garda“. Priplazil se je v sobo in je drsal nekako sumljivo v drugo sobo. Jaz sem takoj uganil, da nekaj ni v redu.

„Boguslav!“

„Oče, jaz — jaz pridem takoj.“

„Sem pojdi, pravim!“

Boguslav je počasi pridrsal. Ko se je vstavil pred menoj, je uprl name boječ in skrben pogled.

„Pokaži se!“

Zasukal sem Boguslava in sem zapazil na zadnjem delu njegove sokolske toalete precej veliko luknjo.

„Kaj pa je tole? In laketi imaš tudi razbit. In tu modro liso!“

„Oče, veš — jaz — jaz —“

„Kaj jaz?“

„— jaz — jaz sem se šel Sokola...“

Čez nekaj časa se je priplazil „Fugner“ ravno tako, kakor prej „stara garda“.

„Milan!“

„Oče — jaz — jaz —“

„Sem pojdi, pravim!“

Milan se je počasi približal.

„Ti šepaš, Milan! Kaj si delal? —“

Aaa! — Kaj pa je tole?“

Milan je imel celo nogavico raztrgano.

„Oče, veš — jaz — jaz —“

„A kaj imaš na nogi?“

„Nič, oče, nič.“

„Pokaži! Aj! Razbito koleno!“

„Veš, oče, jaz —“

„No, kaj jaz?“

„jaz sem se šel Sokola...“

Poslednji se priplazi „doktor Tyrš“.

„Vladko, kje imaš cejnico?“

„Veš, oče, jaz — jaz —“

„Kje imaš čepico?“ pravim.

„Pala mi je v — v —“

„Kam ti je pala?“

„Pri Barvirjevih v vodnjak.“

„Tako?“

„Ja — ja —“

„A kaj je tole? Ti si za ušesom krvav?“

„Veš, oče, jaz — jaz —“

„Kaj si?“

„— jaz — sem se šel Sokola.“

Šele pri večerji sem zvedel, kako „so se šli“ gospodje fantki „Sokola“: „Stara garda“ se je pred zbranim in zelo hvaležnim občinstvom producirala s tem, da se je „zvijala“ okrog ojesa voza, ki je stal pred gostilno „Pri solncu“; „Fugner“ je plezal po brzovarnem drogu pri cesti in je zletel za vseobčnega smeja svoje publike nazaj v jarek; „doktor Tyrš“ je skakal pri Barvirju na dvorišču čez kup desk. Iz veselja nad svojimi posrečenimi skoki je metal čapko v zrak, dokler mu ni naenkrat padla v vodnjak...

Da je utis, ki ga je ta „sokolska slavnost“ mojih sinkov napravila name, malo drugačen kot utisi, ki so ostali do sedaj v moji duši po praški slavnosti, tu ugameš, dragi prijatelj, prav gotovo. Ko sem ozna-

nil svojim gospodom Sokolom, da ne dobe nove obleke in sploh, da ne sme biti niti eden izmed njih Sokol, tedaj... prijatelj, ne vprašuj, kaj se je godilo. Ko sem prišel zvečer ob pol 11. uri v spalnico, sem našel pri svoji postelji na preprogi svoje tri srajčnike, gospode brate Sokole, vse objokane. Sedeli so in se med seboj posvetovali. Jaz in moja žena sva mislila, da gospodje Sokoli že davno spijo v svoji sobici, kamor jih je moja žena položila, oni pa so čakali na me, da me preprosijo.

Sedaj so zopet Sokoli. In če hočem, da bi bil pridni, vsaj pred menoj, jim moram samo reči da „ne bodo več Sokoli“ — takoj postanejo pridni, vsaj pred menoj.

IV.

Prva ljubezen g. Steerwinga.

1.

Do sedaj še nisem slišal (je pripovedoval neki slikar), da bi bil London cilj slikarjevega hrepenenja. Umetnik hrepeni navadno po krasotah Italije. Po krasotah Kalifornije tudi hrepeni. Tu pa vidite: komaj sem zaprl za seboj vrata slikarske akademije, že sem meril na London. Sam ne vem, zakaj, najbrže zato, ker sem znal angleško. In samo na prigovarjanje svojih modrejših prijateljev sem odšel v Italijo in sem obiskal London šele pozneje.

Stanoval sem v City, v ulici — zdi se mi, da — da: v kumarni: cucumber-street. Sobico sem imel v tretjem nadstropju. Ulica je bila poštena in čista, to je res, toda ozka. Ako bi se bil stegnil na okno, bi lahko narisal na nasprotnem zidu kak fresko. Razgled je bil na ulico. Toda če sem hotel pogledati v nebo, čudno da mi niso padli mandelji v vratu; ako sem se hotel ozreti na trotoar, čudno, da nisem pal cel doli. Zapreke razgleda gori in doli pa mi je nadomestil popolnoma razgled naravnost. Ljubeznjiv razgled. Tako ljubeznjiv, da se prve tri dni niti od okna nisem ganil. Četrtega dne pa sem poklical k sebi svojo staro postrežnico.

„Slišite, Harriot, kdo pa stanuje tamle nasproti.“

„Tu v teh oknih, kjer so tulipani?“

„Eh, tulipani! Takoj nasproti — v tretjem nadstropju?“

„A tako, v tretjem nadstropju. Vdova, Sir, zelo lepa in bogata vdova.“

„Vdova? Najbrže kaka mlada vdova, ne?“

„Tako pri triindvajsetih letih, Sir.“

„Kaj pa je bil njen mož?“

„Ne vem, Sir. Prišla je iz Pariza. Toda govori angleško, Sir.“

„In kako se imenuje, Harriot?“

„Mistress Charlotte Lautrinova, Sir. To mi je povedala njena kuharica Tilly.“

„Ali stanuje že dolgo časa tukaj, ta gospa Lautrinova?“

„Dolgo? Ne, Sir. Tako približno — to imamo — da: sedaj bo šest mesecev.“

„Od česa pa živi? Ah, dobro, Harriot. Povedali ste, da je bogata. Zakaj se pa ne omoži?“

„Mistress Lautrinova je kakor nuna, Sir.“

„Jaz bi rekel, da ne. Nasprotno: zdi se mi, da je vesela žena. Igra veselo na piano in tudi slišal sem jo že, ko je pela vesele pesmi. Nune pa pojejo svete pesmi.“

Pogledal sem v okno svojega vis-a-vis. Prazno.

„Ali ima kaj otrok ta gospa?“

„Pri sebi ne, Sir. Če jih ima drugod, ne vem. Stanuje tu samo s svojo Tilly.“

„Kakor vidim, ima elegantno opremljeno sobo. Sploh se čudim, da tu stanuje. Morda ima kake obiske, kaj, Harriot?“

„Nikogar še nisem videla tu, Sir, in sosedje tudi ne. Samo pismonoša hodi k nji.“

„Kaj pa pravijo o njej sosedje, Harriot?“

„Sosedje pripovedujejo to, kar pravim jaz.“

„Kaj pa?“

„Možki pravijo, če bi bili na njenem mestu, da bi se omožili, ženske pa pravijo, da to napravi.“

„Ali ne govorijo nič drugega o njej?“

„Menda nimajo kaj, Sir.“

„Ali ste že govorila z gospo Lautrinovo?“

„Nisem govorila, Sir, in izmed sosedov tudi nihče.“

„Mhm. Hvala Harriot.“

Harriot je odšla po svojih opravkih. Gospa Lautrinova me je sedaj zanimala. Želel sem, da bi se z njo seznanil, toda po tem, kar je Harriot povedala, je bilo to bodisi nemogoče, ali zelo težko. Le velikem, res velikem naključju se je zgodilo, da sem jo opozoril nase že drugi dan — pravim tako vsled svoje skromnosti — in sem postal predmet njene, makari brezpomembne hvaležnosti.

Zgodilo se je to takole:

Zjutraj je Madame odprla okno. Jaz sem stal zadaj v svoji sobici in sem jo opazoval. Komaj je odprla drugo stranico okna, je kriknila.

Nekaj rumenega je mignilo čez ulico in na blazini na mojem oknu sedi — kanarček.

Madame bi se bila kmalu jokala, Tilly je lomila z rokami.

Tu je Madame zapazila, kako grem potihoma s svojim širokokrajnim klobukom k oknu. Ni zinila besedice. Tilly pa je nehote dvignila roko obenem z mojo roko in jo je stegovala instinktivno po kanarčku. Premagal sem se, da se nisem nasmejal te komičnosti in da nisem splašil begunca. Blížal sem se mu počasi in srčno sem želel, da počaka na moj širokokrajni klobuk.

Plesk!

Kanarček je bil v pasti.

Vzklik veselja mojega vis-a-vis je bil odmev udarca mojega klobuka po blazini na oknu.

„Madame,“ pravim zadovoljno, „vesel sem, da ni dolgo trajala Vaša žalost.“

„O, hvala, Sir, hvala!“

„Oprostite, Madame, da zaprem okno,“ pravim nato. „Ako bi slučajno ta porednež smuknil —“

Zaprl sem okno in čez nekaj časa sem imel rumenega dezenterja v roki.

Tu je vstopila Tilly. Bila je vsa zasopla, kakor bi bila bežala pet angleških milj. Dal sem ji kanarčka. Tilly se je srčno zahvalila.

„Povejte gospej Lautrinovi, Tilly, —“

„Vi veste, Sir —?“

„Možki so tudi radovedni, Tilly. Izročite milostljivi gospej moje spoštovanje in odkrito veselje, da se je njena žalost hitro končala.“

„Hvala, Sir. Hvala še enkrat za vašo veliko prijaznost.“

Poljubila je nežno prijetega begunca in je odšla.

Od tega časa sem lahko gospej Lautrinovi — kadar sva se dobila obenem pri oknu — pošiljal pozdrave in se mi ni bilo treba bati, da bi bil morda nadležen. Madame je vselej prijazno pokimala z glavo, nasmehnila se in spregovorila kako zahvaljujočo frazo.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Ivan Pošćić (X) otvori zborovanje.

Fotogr. Jos. Skrablin v Opatiji.

Naš cesar Fran Josip I. in prestolonaslednik Fran Ferdinand. V zadnjem času so priobčili razni časopisi poročila, da je naš cesar Fran Josip I. nevarno obolev in da odstopi vladarstvo prestolonasledniku Fran Ferdinandu. Te vesti so pretirane, kajti naš cesar se počuti zdravega; izmišljene so pa tudi vesti, da je baje prišlo med cesarjem in prestolonaslednikom do spora radi prestolonasledstva, ker zahteva baje prestolonaslednik Fran Ferdinand, da naj postane njegova soproga, ki nima pravice do prestola, avstrijska cesarica. Kakor vsi avstrijski narodi, tako in še iskrenije ljubijo našega sivolasega cesarja člani naše vladarske rodovine — in če se naš cesar Fran Josip I. letos ne bo udeležil velikih vojaških vaj na Ogerskem in lova v Išču, kakor tudi, da cesar ne bo izvrševal tistih vladarskih dolžnosti, ki niso neizogibno potrebne in da odstopi del teh vladarskih dolžnosti nadvojvodu Francu Ferdinandu, se temu ne smejo pripisovati bogvekakoli politični vzroki, temveč je to umljivo, če pomislimo, da je naš cesar že 81 let star. Narava ne daje predpravic niti cesarjem. Sicer pa je opaziti že par let, da uvaja naš cesar prestolonaslednika v njegove bodoče vladarske posle in je to zanj gotovo sreča, da ga uvaja izkušen vladar kot je naš sivolasi cesar.

Spominska plošča I. hrvaškega tabora v Istri.
Fotogr. Jos. Skrablin v Opatiji.

Priobčujemo danes sliko sobe nadvojvode Fran Ferdinanda v katerej dela in se pripravlja na svoj bodoči — vladarski poklic.

Drugi hrvaški tabor v Istri. V dobi narodnega prebujenja in prerodenja so sklicavali narodni voditelji velikanske shode kar pod milim nebom. Na te shode so prišli ljudje po ure in ure daleč in nobena žrtev jim ni bila prevelika, samo da so se udeležili tabora, kakor so imenovali te shode. Če slišimo danes starce pripovedovati o takratni navdušenosti in narodnih žrtvah, zmajamo skoraj neverjetno z glavo. Ali si morete misliti, da bi danes dijak šel peš iz Gradca v Žalec pri Celju, samo da se udeleži tabora? In vendar je pred 40. leti to storil g. Fran Žiher, sedaj v narodnem delu osiveli nadučitelj v Vurbergu pri Ptuj. — Ali verjame sedanji meškužni rod, da so kmetje ker se je brod odtrgal, preplavali deročo Dravo da se se mogli udeležiti tabora. In vendar se je to zgodilo! Narodna zavest je prešinila narod in navdušenost mu je dajala pogum, da je prinašal žrtve, katerim se moremo danes čuditi.

In dandanes?! Volilni boj vihra med nami in laže, obrekuje, psuje se, da se kar kadi. Slepa strankarska strast je izpodrinila iz naših src sveto narodno navdušenost, ki je plamtela v srcih naših očetov. — Kakor zvezda danica, kakor žarek jutranje zarje, je prišlo v naše razburkane čase poročilo o sijajnem velikanskem taboru, ki so ga imeli bratje Hrvatje dne 25. majnika t. l. v Istri.

Bratje Hrvatje v Istri se bore zoper Italijane, kakor se mi Slovenci na Štajerskem in Koroškem moramo zoper Nemce. L. 1871 so sklicali hrvaški voditelji na takozvani breg svetega Mihovila pri starodavnem mestu Kastva velikanski shod, takozvani prvi hrvaški tabor v Istri. Ker je poteklo sedaj 40 let od tega in ker se morajo Hrvati v Istri i danes še boriti za svoje narodne pravice napram Italijanom, sklicali so za dan 25. p. m. drugi hrvaški tabor, ki se je vršil ravnotam, kjer prvi. Dopoldne se je odkrila spominska

plošča v proslavo I. tabora. — Popoldne pa se je vršil pod milim nebom velikanski shod — tabor — ki se ga je udeležilo do 10.000 ljudi iz cele Kastavščine, Reke, Opatije, Voloske itd. Zborovanje je otvoril deželni poslanec dr. Ivan Pošćić, ki je bil izvoljen za predsednika. Govorili pa so poleg Pošćića kastavski nadžupan Kazimir Jelusić, ki je prisostvoval že pri prvemu hrvaškemu taboru, Vjekoslav Spinčić in dr. Orlić. Sprejete so bile sledeče resolucije: 1. Poziva se c. kr. vlado, da ukrene potrebno, da se uvede tudi za dež. zборе splošno in enako volilno pravico. — 2. Zbrani narod zahteva uvedbo hrvaške porote za hrvaške obtožence ter popolno enakopravnost jezika, posebno pri sodnji in drugih c. kr. oblastnjah. — 3. Zbrani narod zahteva, da se stori vse možno, da se uedini v eno političsko upravno celoto vse slovenske in hrvaške dežele habsburške monarhije. — 4. Hrvaški narod, zbran dne 25. maja 1911 na bregu Sv. Mihaela pri Kastavu, pozivlja c. kr. vlado, da izvede reciprociteto zagrebškega vseučilišča. — Potem, ko je govoril dr. Antončić o slogi med Hrvati in Slovenci, Pavel Žarić v imenu hrvaških kolonistov v Ameriki in Ružan v imenu čeških Hrvatov, je dr. Pošćić zaključil to veličastno zborovanje.

Priobčujemo o tem veličastnem zborovanju več slik. 1. Mesto Kastav, ki je že od nekdaj trdnjava hrvaška. 2. Dr. Ivan Pošćić (*) otvori zborovanje. (Opozarjamo na krasno dekoracijo govorniškega odra, ki se na sliki prav lepo vidi.) 3. Maso na

Prof. Spinčić (X) govori. Fotogr. Jos. Skrablin v Opatiji.

roda (zborovalcev) proti severni strani od odra (na sredi je cela četa Sokolov) 4. Profesor Spinčić govori in 5. nam kaže spominsko ploščo (ob njej stojita Sokola na levi strani brat Roglić in na desni brat Sever). Končujemo to poročilo z iskreno željo da bi obrodil ta tabor obilo sadu zatiranemu hrvaškemu narodu v Istri in da bi se i k nam Slovencem vrnili zopet časi nekdanje narodne navdušenosti.

Albanci. Toliko in toliko se sliši in čita o Albancih, prebivalcih vzhodnega dela Balkanskega polotoka, južne Črnogore do Novega Pazarja in jugozapadnega dela Srbije, da ne bo odveč, če tudi mi nekoliko več izpregovorimo o tem svobodoljubnem narodu.

Albanci, prebivalci nepristopnih balkanskih gor, so velike postave ter krepki in pogumni ljudje. Imenujejo se pravzaprav Škipetarji, to je prebivalci gor. Turki jih nazivljejo Arnaute, Grki pa Arvanite.

Albanci so, kakor uče učenjaki, preostanek, oziroma potomci starih Ilirrov, ki so nekdanj prebivali tudi po sedaj slovenskih deželah, katere so pa izpodrinili stari Kelti.

Njih govornica spada med indogermanske jezike, vendar ni sorodna nobenemu jeziku v Evropi.¹

Nemški raziskovalci pišejo o Albancih, da so grozoviti in nezaupljivi ljudje, česar pa ni povsem verjeti, ker je znano, da se zdi Nemcu vse nezaupljivo in grozovito, kar ni njegovega plemena. A drugi pravični potovalci pa se spominjajo v svojih spisih s čudenjem o gostoljubnosti tega naroda in če si vstopil pod njegovo streho, postal si njegov gost in varnejši si bolje, nego doma, kjer te varujejo mnogoštevilni zakoni. Med Albanci je še doma krvna osveta in ta žalostna navada je kriva, da umre malokateri Škipetar naravne smrti.

Mesto Kastav.

Res je, da je Albanec nezaupen napram tujcu, saj ne ve s kakšnimi nameni poseca njegovo domovino in baš ti tuji posetniki so sami vzrok nezaupnosti. Kako naj Albanec zaupa človeku, če pride v njegovo deželo v tuji noši, s tujim jezikom? Menda pa ni na svetu bolj osovraženege imena in človeka, kakor je Nemec, naj pride kamorkoli. Necivilizirani narodi sovražijo to ime instinktivno in naravnost, dočim drugi izkušajo prikriti to mržnjo. Med balkanskimi narodi pa je vsak tujec „Svaba“, to je Nemec, kar pomenja toliko kakor neprijatelj.

Albanci nimajo skoraj nič šol, a med temi, kolikor jih je, je več italijanskih nego albanskih. Ni torej čuda, ako je prebivalstvo še divje. Tu se jasno vidi, da treba najprej narodu šol v materinem jeziku, da se dvigne iz stanja barbarstva. Nobena druga šola mu tega ne more dati, kakor samo domača. Kaj mislijo Italijani s svojimi šolami v Albaniji? Izobraziti ljudstvo? Nikdar, ampak poitalijančiti ga, storiti, česar niso zmogla stoletja, ne meč, izbrisati ga iz knjige narodov.

Albanci so mohamedanskega, katoliškega in pravoslavnega veroizpovedanja. Večina se jih pripoznava po imenu za mohamedanve, v resnici pa se brigajo za Mohamedove nauke toliko kolikor jim je ravno prav. Velik del je katolikov, najmanj pravoslavnikov.

Albanec ljubi svobodo in to je, kar je vzrok vednim vstajam na Balkanu. Turki hočejo vzeti Albancem pravice in

Masa zbranega naroda in Sokoli.

Fotograf Jos. Skrablin v Opatiji.

si jih docela podvreči, a teh si čvrsti in junaški narod ne da vzeti. Po bitki na Kosovem polju l. 1389. so se Albanci še dolgo upirali turškemu gospodstvu. Tu je posebno znan albanski narodni junak Skanderbeg, ki je opetovano premagal Turke in vladal kakor samostojen albanski knez.

Ko se je Turkom posrečilo po dolgih bojih podjarmiti deželo, ni njih gospodstvo segalo preko mestnih zidov. Ako so hotele turške oblasti uvesti kake novotarje,

ki naj bi Škipetarje spominjale, da so sultanovi podložniki, so se vsakikrat dvignili in vedno zmagali.

Na ozemlje nekaterih arnavtskih plemen ne sme sploh stopiti turški uradnik. Sploh ta plemena ne pripoznavajo nad

seboj nobenega gospodarja in lahko se reče, da vsako pleme zase tvori posebno republiko, kateri načeljuje svobodno izvoljen zastavonoša (bajraktar), ki zapoveduje v slučaju vojne. Zakonov ne poznajo drugih, razen one, ki se podedujejo po ustnem izročilu od roda do roda.

Danes prinašamo sliko albanskih vstajev prihajajočih z gor.

Grozna nesreča v Voloski. Dne 16. maja t. l. se je dogodila v Voloski tako grozna nesreča, da ji gotovo do sedaj na svetu še ni enake. — Tega dne je poslal pristaniški poveljnik iz Voloskega pristanišča na svoj dom 2 majhna fanta z opleteno steklenico, v katerej je bilo 25 litrov bencina. Dečka sta nesla steklenico po stopnicah, ki drže od morja na gornjo cesto, a ker sta bila prešibka, jima je vrh stopnic zdrsnila steklenica iz rok, se razbila in bencin se je razlil po stopnicah. Dečka sta pobegnila iz strahu, nesreča pa je hotela, da se je vračal baš isti čas s sprehoda naš rojak g. Štefan Semenč s svojimi 3 otroci: dveipolletno Olgico 5letno Emico in 8letno Štefko. Nič hudega sluteč si je prižgal — korakajoč po stopnicah navzgor — cigareto ter vrigel gorečo šibico na stopnice. V hipu se

Albanci prihajajo z gor.

Cementne cevi na stroj ali na roko izdelane v vseh merah, barvaste mozaik ploščice za tla, cementna opoka za dimnike itd. Zaloga cementa in stavbnega materiala.

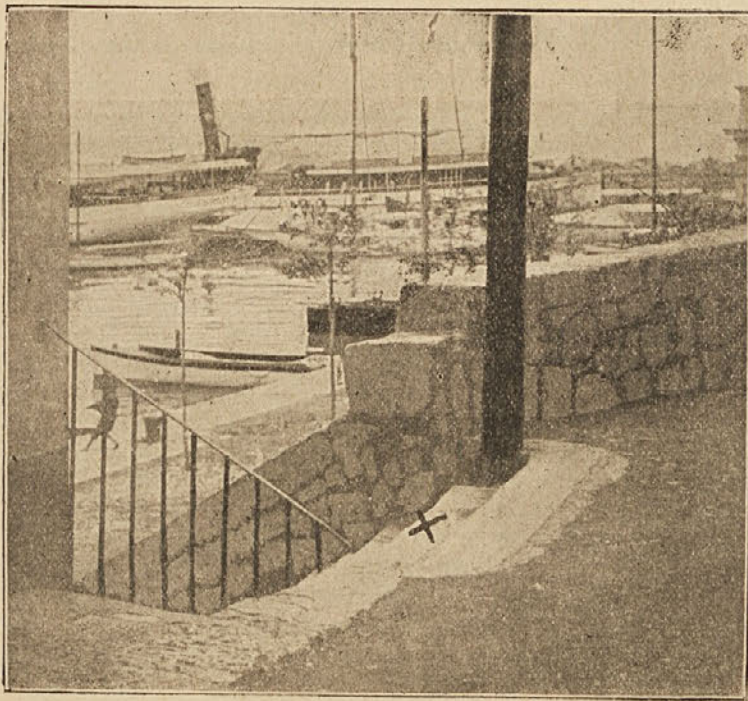
Kranjska betonska tovarna
TRIBUČ & KOMP. LJUBLJANA
Pisarna, delavnice in skladišča na Tržaški cesti. Telefon števil. 296.

Stopnjice, balkoni, ograje, stavbeni okrasni, spomeniki, korita, betonski votli zidaki, pokrivne plošče, karnali itd. Edino zastopstvo "Družba" za Kranjsko.

Grozna nesreča v Voloski: Ponesrečeni Štefan Semenič.

je užgal razliti bencin in oče in Olgica ter Emica so bili v strašnem ognju, ki jih je kar omamilo, da se niso mogli rešiti. Vnela se jim je takoj obleka in lasje in postali so v trenutku goreče baklje. — V bližini se nahajajoči ljudje so skočili sicer takoj

Grozna nesreča v Voloski: Kraj nesreče.

na pomoč, a bilo je prepozno, kajti ubogim žrtvam so iztekle oči, zgorela ušesa, obrvi i. dr. ter so zadobili tako hude opekline po vsem životu, da sta deklici še isto noč umrli v bolnišnici na Reki, kamor so jih prepeljali, a tudi oče še se bori s smrtjo. Rešila se je le najstarejša hčerka Štefka, ker je bila par korakov pred očetom in že tam, kjer ni bil razlit bencin. — Ubogi materi, ko je zvedela o grozni nesreči, je žalosti skoraj počilo srce in je sedaj tudi ona od bridkosti potrt in bolan.

Priobčujemo o tej nesreči 3 slike. Prva kaže stopnice ob pristanišču, kjer se je pripetila nesreča, druga obe umrli hčerki in tretja ponesrečenega g. Semeniča. G. Štefan Semenič je bil v Voloski finančni nadstražnik ter star šele 49 let. Doma je bil iz Jesenic na Gorenjskem.

Izdelovanje bučnega olja na Murskem polju in Slov. goricah. Zadnje čase zelo pojema, nekdanj na Murskem polju in v Slov. goricah, tako zelo razširjeno, iz-

delovanje bučnega (tikvinega) olja. Krivo je temu nekaj to, ker se sade buče sedaj redkeje, kakor prej, nekaj pa tudi, ker tikve več tako ne uspevajo, kako so svoječasno. Znano je, da je olje iz bučnega semena najtečnejše in najboljše olje in so se na mnogih krajih ustanovile celo tovarne, ki se pečajo z izdelovanjem tega olja. Tako je v Framu pri Mariboru več tovarnen, kjer se izdeluje bučino olje v veliki množini in sicer iz semena, ki ga uvažajo počele vagone iz Ogerske.

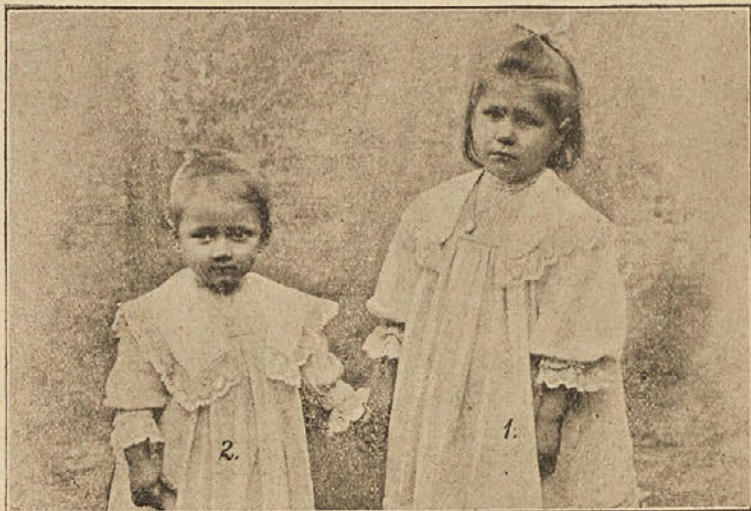
Mudno delo je luščenje tikvinega ali bučnega semena, pa tudi veselo. Po večerih se snidejo fantje in dekleta, moške in žene iz cele vasi h temu ali onemu sosedu, kjer luščijo bučično seme — bučence — in plešejo in pojejo. V Framu je znašel nekdo stroj za luščiti, ki opravlja to mudno delo z lahkoto in neverjetno naglico.

Ni pa povsod v navadi delati iz bučnega semena olje, ampak ga, ali vržejo proč, to je, da ga dajo prašičem. V Savinjski dolini na pr. ga posuše in ga jedo, bodisi, ko gredo v cerkev k maši, ali pa delat na polje. To jim velja za kratek čas, kakor drugim kadenje tobaka.

Naša slika nam kaže Slovence iz Sv. Jurja ob Ščavnici, ki so prišli na vrsto v mlinu, da si naredijo iz bučnega semena olje. Pri tem izvršujejo posamezni različna opravila. Tako se imenuje na pr. mož, ki je na sliki v sredi skupine, v „prleškem“ narečju „mastnjak“, ker je na njem ležala vsa skrb, da se delo dobro opravi. On je torej kakor poglavar vsega opravila. Zraven njega je njegova žena, ki nadzoruje mero olja in računa, torej

lavec, ki prenaša olje. Kdor ni videl tega zanimivega dela, ne more prav umeti, kako prijetno delo je to.

Kratko povedano se vrši izdelovanje bučnega olja tako-le: Iz buč (tikev) iztrebijo semena — bučence imenovane — jih

Grozna nesreča v Voloski: Zgoreli hčerki Semeniča, Olgica in Emica.

posuše ter shranijo do zime. Marsikateri kmet shrani po par „mecnov“ (mecn = 60 litrov) bučenc. Po zimskih dolgih večerih jih luščijo t. j. jedro izluščijo iz zunanje bele luščine. Jederca shranijo in o priliki (januarja ali februarja ali šele majnika) ga zapeljejo k mlinarju, ki izdeluje olje. Ker je treba za to več ljudi, pripelje kmet kar s seboj nekaj svojih domačih, da mu pomagajo. Jederca se zdrobijo in opražijo v posebni pripravi, potem se zavije „testo“ (kakor imenujejo zdrobljena in opražena jedrca) v snažne prtiče ter dene v prešo, ki iztisne iz testa olje. V prtiču ostane masa, ki je stisnjena in podobna kolaču t. j. prga, ki je jako redilna klaja za prašiče in govedo. Seve se mora prga prej zdrobiti in omehčati. Pa tudi otroci jo radi „hrbljejo“ t. j. žvečijo.

Bučino olje je jako okusno in zdravo ter se rabi doma in se tudi izvažna na vse strani sveta, zlasti pa na Balkan.

Izdelovanje olja je star običaj „prlekov“ in Slovencev na Dravskem polju, le žal, da je jel pojemati.

Da se seznani javnost s tem narodnim običajem štajerskih Slovencev, smo priobčili to in želimo, da bi rodoljubi zbirali slike o sličnih in drugih opravilih in običajih ter nam jih vposlali, da jih priobčimo v Slov. Ilustrovanem Tedniku ter tako rešimo pozabnosti.

Agitirajte in pošljite naročnino!

Izdelovanje bučnega olja pri Sv. Jurju ob Ščavnici.

nekaka blagajničarka. Na desni strani žene je mlinar s škafom na rami, pripravljen, da nese v mlin. Na levi strani „mastnjak“ je mož z zavihanimi rokavi in z malo ponvo. Temu pravijo „püc“, to pa zato, ker slači takoiimenovane sire (prge). Ime „püc“ velja „prleku“ kar drugim konjedec. Zada je nekaj žensk s kuhlami, katere rabijo pri takozvanem „rajsanju“ mešanju. Ko se namreč zmleta snov praži, morajo vedno mešati, da se ne osmodi. Mož s piškom v roki je de-

Drobiž.

Četvorčki. V Kievu na južnem Ruskem je porodila žena nekega delavca četvorčke — tri dečke in eno deklico. — Otroci so vsi zdravi in tudi mati se počuti dobro.

Kolera. V Gradcu sta oboleli 2 osebi za kolero, en bolnik je že umrl. Tudi v Benetkah se je pojavila kolera in oblasti v Trstu so odredile stroge varnostne odredbe, da se z blagom in potniki ne zanese ta nevarna bolezen tudi v Trst.

„Zarja“. V Ljubljani je začel izhajati v soboto 3. t. m. nov slovenski dnevnik „Zarja“. Izdaja ga socialnodemokratska stranka. List stane celoletno 18 K, posamezna številka pa po 6 h. Že kar prvo številko je državno pravdnštvo zaplenilo.

Pozdrav državnega pravdnika. Zadnjo številko nam je državni pravdnik zaplenil radi neke notice o „Tolstovski slatini“. Omenjeno notice so priobčili nekateri slovlisti n. pr. „Nar. List“ v Celju, „Soča“ v Gorici i. dr. pa niso bili zaplenjeni. Le v Ljubljani, v metropoli slovenski, se ne sme priporočati slovenskih tvrdk ter opozarjati Slovence, da bi se naj podpirali med seboj, ker sicer pošlje državni pravdnik takoj svoj „pozdrav“. Zoper zaplenbo vložimo ugovor.

Jud — kristjan. Neki Jud se je dal krstiti in ko je po sv. krstu prišel iz cerkve, ga je čakal njegov tovariš Izak in vprašal: „No, Mojzes, kako je bilo?“ Mojzes ga še pa niti pogledal ni, temveč je ošabno odgovoril: „S teboj ne govorim več, ti umazani — jud.“

Dovolj božjega blagoslova. V neki rodbini so pričakovali veselega dogodka, ker je pa moral soprog nenadoma odpotovati, mu je sestra potem v naglici brzojavila: „Danes prinesla štoklja dvojčke. Jutri več.“

Returkarta. Ko se je peljal vlak skozi predor, se je hotel neki gospod pošaliti s kmetičem rekoč: „Očka, kaj bo pa zdaj, peljemo se v pekel?“ Kmet ga je pa zavrnil: „Kaj bo z vami, gospod, ne vem, a jaz imam — returkarto.“

„Ali dobro napredujete v francoščini?“
„O, ja, — ampak papa še bolj. On je pri gospodični veliko daljše ure imel kot mi-dva.“

Koroška.

O priliki izleta S. P. D. Koroške podružnice k Podkanjskemu slapu (Wildensteiner Wasserfall) vpraša eden od udeležencev kazajoč na vodopad kmečkega fanta:

„Vi, slišite — kako se pravi slovensko temu vodopadu?“

Fant hitro in uslužno odgovori: „Boser-fol.“

Sir se ne izsuši, če ga zavijemo v platneno ruto, ki smo jo zmočili z belim vinom, ali pivom, ali pa tudi le s slano vodo.

Uspeh. V šoli je nadzoroval nadzornik, ki je opominjal učitelja, da mora nazorno poučevati, t. j. mnogo risati na tablo. Ko se je pa učitelj izgovarjal, češ da je slab risar, je dejal nadzornik: „A kaj, nekoliko umetnika mora biti vsak učitelj. Glejte, narisal bom v par potezah sovo in videli bode-te uspeh.“ In narisal je na tablo veliko sovo ter vprašal učence: „Otroci, kaj je to?“ Ker pa se nikdo ni oglasil, je vprašal še enkrat: „No, kaj je to, ki ima ušesa...“ Tu se pa oglasi deček rekoč: „To je — svinja!“ Nadzornik nevoljen: „Ka—aj je to—o?“ In vzdignilo se je deset rok in zagrmelo je v zboru iz otroških ust: „To je svinja.“ — Učitelj pa se je muzal ob strani in rekel: „No sedaj vidim uspeh vašega umetniškega risanja, gospod nadzornik.“

Tubal v Indiji. Kadar se bo angleški kralj Jurij V. kronal cesarjem Indije, posade ga na tehtnico. Na eno stran kralja, na drugo pa toliko zlatega denarja, da cesarja odvagajo. Ta denar se pa razmeče med navzočo množico. To se zove tubal.

Da razprodam zalogo, dam po znižani ceni knjigo „Slepa ljubezen“. Igrokaz v 5 dejanjih s petjem. Spisal A. Pesek, uglasbil E. Adamič. Ko je izšla 1908 je dosegla ta knjiga nenavadno velik uspeh, kajti v dveh mesecih se je prodalo 2000 izvodov. Sedaj je predstavljena že na češko in srbsko. Dobi se knjiga pri pisatelju A. Peseku v Ljubljani, Marije Terezije cesta 11 po znižani ceni izvod s poštnino vred le 80 h (prej 1 K 10 h). Denar je vpslati v naprej (tudi v znamkah). — Naročite brž, dokler je še kaj zaloge!

Naročajte razglednice, ki jih izdaja „Slovenski Ilustrovani Tednik“.

Zamán.

Povest Henrika Sienkiewicza. — Poslovenil

Podravski.

(Dalje.)

„Kako jo je moral ljubiti Potkanski... ha! in Gustav... Švarcu se nabere čelo v gube. Naj si jaz že zahajam tje kaj, ali ne, Gustav se itak zgrize in zastrupi — ta ljubezen ga ugonobi... hm! slehrni naj je odgovoren za samega sebe. Toda rado-veden sem, kaj neki pravi ona, da me ni?“

Odslej mu je pogostoma prihajal na misel oni trenutek, v katerem je ona zelo blede proti njemu s stegnenimi rokami zaklicala: „Našla sem te, moj Kazimir!“

Ko bi samo hotel, mogel bi jo poiskati, ljubiti ter biti ljubljen od nje.

Ta načrt verjetne ljubezni mu ni pustil mirno spati. Kot mlad človek je čutil potrebo ljubezni; srce je nasilno vtrpalo v njem, kakor bi se hotelo razpočiti, razstreljeno po lastni moči. A on doslej razun vdove ni poznal kake druge ženske. Časih so mu sicer zamigotali pred očmi črni čreveljčki in bele nogavice grofinje, toda te sanje so se kmalu razpršile v ničnost. Med tem se je spominjal, kako je nekoč ob času razgovora držal roko vdove v svoji roki, spominjal se je, kako ga je mikalo poljubiti to roko, toga spominjal se je tudi, kako zlokobno so se takrat lesketale Gustavu oči. Polastila se ga je nevoščljivost. Časih se je komaj opazljiv oblak žalosti radi prezgodnje obljube zalesketal v njegovi duši ter se skril nekje v najtemnejši njeni votlini. Tedaj si je ponavljal z zelo tragičnim glasom: „Obljubil sem, da ne pojdem!“

Pa še nekaj ga je jezilo — ljudem spoštovanim in priletnim se zdi to kot nekaj paradoks — jezil se je na mir življenja. Učil se je lahko, na težave na tej poti ni

naletel, ni uporabljal vseh svojih močij in to je vzbujalo v njem neokus. Mladi in delavni ljudje čutijo potrebo okopati se v ognju. Ta želja po boju, ki se nam v poznejših letih dozdeva neverjetna, tvori v nekih letih neko povsem resno potrebo duha. Spominjamo se še monologa Švarčevega v Gustavovem stanovanju takoj prvega dne po prihodu v Kijev. Rad bi bil vrgel rokavico, bodisi že v imenu občutkov, ali v imenu znanosti, toda komu? — vsem svetu. Mladi orli, imajoč oblake nad seboj, brezno pa pod seboj, skušajo letati. Celo najbolj navadnemu človeku se včasih zdi da je orel, predno zapazi, da je pravzaprav le želva. V takšnem stanju se je nahajal tudi Švarc, tu pa preprosto ni imel koga, s kom bi se bil spustil v tekmovanje.

Na vseučilišču je imel manj ali več pristašev; polje se mu je moglo odpreti na širokem svetu, toda tega širokega sveta še Švarc ni poznal. Nakrat pa se je pripetilo nekaj, kar ga je zdramilo iz otrplosti.

Augustinovič je bil povzročil nekaj takega, kar je škodovalo časti dijaškega stanu. Mislili so ga zapoditi.

To se sicer ni pripetilo zdaj prvič, toda dijaki so to še zmerom nekako zakrili med seboj, ker se pred javnim mnenjem niso hoteli izpostaviti v sramoto. Sedaj pa je bila mera že preveč napolnjena. Nočemo se znanjati čitatelja s tem, kaj je zakrivil, kaj so nam mar pregrehe! Dovolj bodi tega, da je sodišče, sestavljeno iz dijakov, odločno sklenilo da ga morajo izključiti iz svoje srede. Zoper takšno obsodbo se ni bilo moči pritožiti, zakaj vseučilišna oblast jo je zmerom potrdila — s tem je samo prišla krivda v javnost.

Razburjenost med dijaki je bila velika; nihče se ni potegnil za Augustinoviča, razen Švarca, ki je uporabil vse moči v ta namen, da bi ga rešil.

„Hočete ga zapoditi?“ je dejal na močno burnem zborovanju. „Hočete ga zapoditi, toda ali pa pomislite, da odšedši z vseučilišča, nam ne bo delal sramote? Kaj si počne? Kam se hoče djati? Kakšno sredstvo najde za svoje življenje? Ob čem hoče živeti? A kar se njega tiče, ali pa mar veste, radi česa je padel? — Vprašajte ga, kdaj je obehval zadnjokrat? Med svojci smo. Izpodnesite mu nogo, katero hočete — desno ali levo — to je vseeno: ako najdete na škornjih le en cel podplat, pa ga zapodite. Kar se mene tiče, trdim, in naj strela vdari onega, ki trdi drugače, da smo dolžni reševati, ne pa ugonabljeni. Dajte mu rešitev, dajte kruha, vzemimo ga na lastno odgovornost!“

„Kdo ga vzame na lastno odgovornost?“ vpraša eden izmed Švarčevih antagonistov. „Jaz!“ zakriči Švarc z gromčim glasom in vrže kučmo na tla.

V sobi nastane trušč in zmešnjava. Švarca podpre s vsem svojim vplivom Vasilkovič; drugi so se pehali za oddaljenjem, radi česar je nastalo nemalo vpitje. Švarc pa skoči na klop in obrnivši se k Augustinoviču, zakriči:

„Odpuščajo ti! Vstani ter pojdi za menoj!“

Odšedši iz stanovanja, si začne od no-tranje radosti meti roke ter zakliče:

„Škoda bi bilo za tako glavo! Vrhutega sedaj pojedó poprej zlodja, nego učinijo kaj brez mene!“

„Švarc! čemu si me rešil?“ ga vpraša Augustinovič.

Švarc obrne k njemu svoj resen (strog) obraz.

„Še danes se preseliš k meni.“

Med tem se je odigrala pri Potkanski druga drama. Bila je to kaj posebna ženska; ni mogla, ni znala živeti tako, da ne bi navezovala življenja na kake občutke. (Dalje prih.)